

Түркі мемлекеттерінің кәсіподақтар ұйымы (ТМКҰ / OTUTS)

Түркі мемлекеттерінің кәсіподақтар ұйымы (ТМКҰ) — түркі әлемі елдерінің ұлттық кәсіподақ орталықтарының халықаралық бірлестігі. Бұл құрылым еңбекшілердің әлеуметтік-еңбек, кәсіби және экономикалық құқықтары мен мүдделерін қорғауда күш-жігерді жұмылдыру, жоғары әлеуметтік стандарттарды ілгерілету және еуразиялық кеңістіктегі серіктестікті нығайту мақсатында құрылған.

Құрылу тарихы және құрылымдық қалыптасуы

- **2023 жылғы 29 шілде** — Шуша қаласында (Әзірбайжан) ТМКҰ-ны құру туралы келісімге қол қойылды. Сәйкес құжатты Қазақстан, Әзірбайжан, Түркия және Өзбекстанның ұлттық кәсіподақ орталықтарының өкілдері бекітті.
- **2023 жылғы 22 қыркүйек** — интеграция бағыттарын егжей-тегжейлі келісу үшін негіз қалаушы кездесу өткізілді. Кейінірек бірлестікке бақылаушы мәртебесімен Қырғызстан қосылды.
- **2024 жылғы желтоқсан** — ұйым Түркияда ресми мемлекеттік тіркеуден өтіп, халықаралық құрылым мәртебесін және толық құқықтық легитимділігін алды. ТМКҰ-ның штаб-пәтері Түркияда орналасқан.
- **2025 жылғы 22 мамыр** — Анкара қаласында ТМКҰ-ның Бірінші конгресі өтті. Жиында Жарғының жаңа редакциясы бекітіліп, ревизиялық комиссия құрылды және басқарушы органдардың құрамы бекітілді.

Әлеуметтік базасы және мүше ұйымдар

ТМКҰ түркі интеграциясының қуатты күші ретінде әрекет етеді: ол **15 миллионнан астам кәсіподақ мүшесінің** басын біріктіреді және түркі мемлекеттеріндегі шамамен **48 миллион еңбекшінің** заңды мүдделерін қорғайды.

Қатысушы ұйымдардың профилі:

- **Өзбекстан Кәсіподақтары федерациясы (kasaba.uz)**
 - Кәсіподақ мүшелерінің саны: 5 700 000
 - Бастауыш ұйымдар: 113 174
 - Салалық кәсіподақтар: 14 | Аумақтық бірлестіктер: 14
- **Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясы (kasipodaq.kz)**
 - Кәсіподақ мүшелерінің саны: 1 638 182
 - Бастауыш ұйымдар: 16 178
 - Салалық кәсіподақтар: 23 | Аумақтық кәсіподақтар: 17
- **Қырғызстан Кәсіптік одақтар федерациясы (fpsk.kg) (Бақылаушы мәртебесі)**
 - Кәсіподақ мүшелерінің саны: 523 144
 - Бастауыш ұйымдар: 7 779

- Мүше ұйымдар: 17
- **Әзірбайжан Кәсіподақтарының конфедерациясы (ahik.org)**
 - Кәсіподақ мүшелерінің саны: ~1 000 000
 - Мүше ұйымдар: 20
- **Түркия Кәсіподақтарының конфедерациясы TÜRК-İŞ (turkis.org.tr)**
 - Мүше ұйымдар: 33

ТМКҰ Басқарушы органдары (2025 жылғы қазан айындағы жағдай бойынша)

Атқарушы комитет

Комитеттегі мәртебесі	Аты-жөні	ТМКҰ-дағы лауазымы	Өкілдік ететін ұйымы
Негізгі құрам	Ергүн Аталай	Президент	Түркия Кәсіподақтарының конфедерациясы (TÜRК-İŞ)
	Кудратулла Рафиков	Құрметті президент	Өзбекстан Кәсіподақтары федерациясы
	Сатыбалды Дәулеталин	Бас хатшы	Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясы
	Мурадил Джумадильде уулу	Вице-президент	Қырғызстан Кәсіптік одақтар федерациясы
	Сахиб Мамедов	Вице-президент	Әзірбайжан Кәсіподақтарының конфедерациясы
Орынбасарлар	Уйсал Алгундаг	Комитет мүшесі	Түркия Кәсіподақтарының конфедерациясы (TÜRК-İŞ)
	Иркин Умарахунов	Комитет мүшесі	Өзбекстан Кәсіподақтары федерациясы
	Біржан Нұрымбетов	Комитет мүшесі	Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясы
	Әмилбек Алыткулов	Комитет мүшесі	Қырғызстан Кәсіптік одақтар федерациясы
	Хасан Джафаров	Комитет мүшесі	Әзірбайжан Кәсіподақтарының конфедерациясы

Ревизиялық комиссия

Комиссиядағы мәртебесі	Аты-жөні	ТМКҰ-дағы лауазымы	Өкілдік ететін ұйымы
Негізгі құрам	Бахтияр Махмадалиев	Төраға	Өзбекстан Кәсіподақтары федерациясы
	Ирфан Мете	Комиссия мүшесі	Түркия Кәсіподақтарының конфедерациясы (TÜRK-İŞ)
	Элизавета Алымбаева	Комиссия мүшесі	Қырғызстан Кәсіптік одақтар федерациясы
	Гүлнар Жұмагелдіева	Комиссия мүшесі	Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясы
	Маммад Гасанов	Комиссия мүшесі	Әзірбайжан Кәсіподақтарының конфедерациясы
Орынбасарлар	Анваржон Абдумухторов	Комиссия мүшесі	Өзбекстан Кәсіподақтары федерациясы
	Мурат Бакинди	Комиссия мүшесі	Түркия Кәсіподақтарының конфедерациясы (TÜRK-İŞ)
	Айдлан Абдылдаев	Комиссия мүшесі	Қырғызстан Кәсіптік одақтар федерациясы
	Төлеген Қунаділов	Комиссия мүшесі	Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясы
	Әлқияр Зиядов	Комиссия мүшесі	Әзірбайжан Кәсіподақтарының конфедерациясы

Қызметінің негізгі бағыттары мен міндеттері

ТМКҰ ұзақмерзімді ынтымақтастыққа, озық тәжірибе алмасуға және халықаралық деңгейде түркі кәсіподақтарының ортақ мүдделерін білдіруге бағытталған жүйелі жұмысты мынадай бағыттар бойынша жүргізеді:

- **Құқықтық қорғау:** түркі мемлекеттерінде еңбек ететін азаматтардың әлеуметтік-еңбек, экономикалық және кәсіби құқықтарын қамтамасыз ету.
- **Еңбек миграциясы:** аймақ ішіндегі еңбек мигранттарының құқықтарын қорғаудың ортақ үйлестірілген тәсілдері мен тетіктерін әзірлеу.
- **Өндірістегі қауіпсіздік:** еңбекті қорғау жүйелерін жаңғырту және жұмыс орындарының қауіпсіздік стандарттарын жоспарлы түрде арттыру.

- **Әлеуметтік күн тәртібі:** жастарды тиімді жұмыспен қамтуға ықпал ету, гендерлік теңдік принциптерін ілгерілету және жастар саясатын дамыту.
- **Институционалдық интеграция:** ТМКҰ Түркі мемлекеттері ұйымымен (ТМҰ) стратегиялық өзара іс-қимылды нығайтуды жоспарлап отыр. Жоспарда — ТМҰ жанынан әлеуметтік-еңбек тақырыбы бойынша арнайы бейінді кеңес құру бастамасын қоса алғанда, бірлескен ұлтүстілік жұмыс тетіктерін қалыптастыруға белсенді қатысу көзделген.